

(foto: Arjan Bronkhorst).

Trends in recreatie: van een zondagse wandeling naar een natuurbelevenis?

ROB BERKERS

Wandelen en fietsen in de duinen is populair. Maar is dat in de toekomst ook nog zo? In dit artikel een overzicht van belangrijke ontwikkelingen.

Om met een open deur te beginnen: wat mensen willen, verandert in de loop van de tijd. Ook als het gaat om recreatie. Sommige veranderingen zijn al jaren gaande, andere zijn betrekkelijk nieuw. Sommige trends gelden voor de gehele samenleving, andere slechts voor bepaalde groepen. Omdat er vele trends te benoemen zijn, heeft een overzicht iets willekeurigs. Toch is het een handig hulpmiddel voor iedereen die wil inspelen op de toekomstwensen van recreanten in duingebieden.

Samenstelling van de Nederlandse bevolking

De samenstelling van de Nederlandse bevolking verandert. Met name de toename van de bevolking, de vergrijzing en de toename van het aandeel allochtonen zijn van invloed op hoe Nederland wil recreëren in de toekomst.

In Nederland wonen op dit moment 16,3 miljoen mensen. Dit zal de komende jaren met zo'n 8% stij-

gen tot 17,6 miljoen in 2030. Een belangrijk deel van deze stijging vindt plaats in het westen van het land, daar waar de druk op het recreatieve groen nu al groot is. Weliswaar zijn er op diverse plekken plannen om meer recreatieruimte te creëren, het zal onvoldoende zijn. De recreatieve druk op de duinen zal hierdoor in de komende decennia toenemen.

Zoals bekend vergrijst Nederland. Het aandeel 65-plussers is momenteel 14%. In 2030 zal dit circa 20% zijn. Een fors deel hiervan bestaat uit zogenaamde 'kwieke senioren'. Dit is een groep die fit is en die er graag op uit trekt. En dan bij voorkeur de natuur in. Om te wandelen, te fietsen, voor nordic walking of om de natuur te bestuderen.

Het aandeel niet-westerse allochtonen vormt nu 10% van het inwoneraantal van Nederland en dat zal in 2050 17% zijn. De eerste generatie allochtonen recreëert duidelijk anders dan autochtone Nederlanders. De allochtonen die in Nederland zijn geboren, lijken echter minder specifieke wensen te hebben voor hun vrije tijd. Wat de toename van het aandeel allochtonen betekent voor de toekomstige recreatieve vraag, is dan ook moeilijk te voorspellen.

Recreatieve trends

Als het gaat om puur recreatieve trends zijn (onder andere) de volgende acht aspecten van belang:

- beleving;
- afwisseling;
- avontuur;
- rust en onthaasting;
- authenticiteit;
- kwaliteit;
- gezondheid;
- hightech toepassingen.

Wandelen en fietsen zijn veruit de meest populaire activiteiten en blijven dat ook (foto: Kees Wijgh).

Aan veel toeristisch-recreatieve producten en diensten wordt 'iets' toegevoegd dat de beleving intensiveert. De behoefte hieraan past erg in deze tijd waarin mensen al veel gezien en gedaan hebben en zij in hun spaarzame vrije tijd echt iets bijzonders willen beleven. Staatsbosbeheer bijvoorbeeld speelt hierop in door verhalen over historie, cultuur en natuur tot leven te wekken. Zij maken onder andere een wandelpad voor kinderen dat een oude smokkelroute volgt. Maar een duingebied waar juist helemaal niets anders is dan natuur kan ook een bijzondere beleving bieden.

De recreant wil steeds wat anders. Hij 'switcht' tussen activiteiten en zoekt ook binnen een activiteit afwisseling. Het fietsknooppuntensysteem is een voorbeeld van afwisseling binnen een activiteit. Het maakt het fietsers gemakkelijk om variatie aan te brengen in hun routes. Activiteiten worden ook steeds meer gecombineerd; recreanten vertrekken 's ochtend vanuit het hotel naar een museum en maken 's middags nog een wandeling door de duinen.

Sommige recreanten zoeken in hun vrije tijd avontuur. Activiteiten als parasailing en bungy-jumping zijn hiervan vormen. Maar ook ATB-en, iets minder wild, kan gezien worden als een uiting hiervan. Nu staan dit soort activiteiten soms op gespannen voet met het behoud van natuur en landschap en met recreatieve activiteiten waarvoor rust belangrijk is. Met name in het westen van het land zijn de mogelijkheden voor ATB-en overigens beperkt. Dat neemt niet weg dat een grote groep Nederlanders wel wensen heeft op dit vlak.

Maar niet iedereen wil avontuur. Voor anderen (maar ook voor dezelfde mensen op een ander moment) is vrije tijd juist een moment voor rust en onthaasting. Een goede zonering, wat mag waar en wanneer, is daarom meer dan ooit gewenst.

Gebieden en steden in Nederland gaan steeds meer op elkaar lijken; elk stadshart kent dezelfde winkels, overal in het landelijk gebied verrijzen dezelfde 'boerderettes'. Tegelijkertijd groeit de be-

hoefte aan het authentieke; de aandacht voor de eigen streek en voor cultuurhistorie neemt toe. Denk bijvoorbeeld aan de aandacht die de Nieuwe Hollandse Waterlinie de laatste jaren ten deel valt. Ook cultuurhistorische elementen in de duinen, zoals voormalige pompstations, bieden kansen.

Uit bezoekersonderzoeken in natuurgebieden blijkt steevast dat recreanten zich eraan storen als de kwaliteit van voorzieningen te wensen overlaat. Zitbankjes, picknicktafels, vuilnisbakken, informatieborden; ze moeten er voldoende zijn en van een goede kwaliteit.

Nederlanders zijn de laatste jaren meer bezig met een gezonde levensstijl. Dit vertaalt zich onder andere in meer bewegen, bijvoorbeeld op de mountainbike of door een activiteit als nordic walking.

Allerlei technologische ontwikkelingen gaan in de komende jaren een steeds grotere rol spelen, ook bij toerisme en recreatie. Denk bijvoorbeeld aan mobiele diensten die informatievoorziening on-the-spot mogelijk maken. Hightech toepassingen kunnen ook voor extra spanning en uitdaging zorgen.

Populaire activiteiten

Wandelen en fietsen zijn op dit moment met afstand de populairste recreatieve activiteiten; ook in de duinen. De verwachting is dat dat niet zal veranderen. In tegendeel, gezien de vergrijzing zal de populariteit van deze activiteiten alleen maar toenemen. Verder wordt er veel paard gereden in Nederland. Ook hier is sprake van groei; zowel het aantal paarden als de behoefte aan ruitersporen neemt toe. Met name in West-Nederland is sprake van een tekort aan paardrijmogelijkheden.

Nabeschouwing

Wandelen en fietsen zijn veruit de meest populaire activiteiten en blijven dat ook. Toch zijn er wel degelijk enkele betekenisvolle ontwikkelingen. Belangrijk is vooral de toenemende bevolkingsdruk, die vraagt om een visie op het creëren van extra opvangcapaciteit. Ook belangrijk is de behoefte aan extra mogelijkheden voor ATB-en en paardrijden. Verder zal door de behoefte aan beleving vaker een verhaal aan een 'product' gekoppeld worden. En de snelle ontwikkelingen op technologisch gebied ten slotte dwingen iedereen die recreatiemogelijkheden (in de duinen) aanbiedt bij te blijven op dat vlak.

ROB BERKERS IS PROJECTLEIDER BIJ DE STICHTING RECREATIE, KENNIS- EN INNOVATIECENTRUM

Zowel het aantal paarden als de behoefte aan ruitersporen neemt toe (foto: Sytske Dijkse/Foto Fitis).

